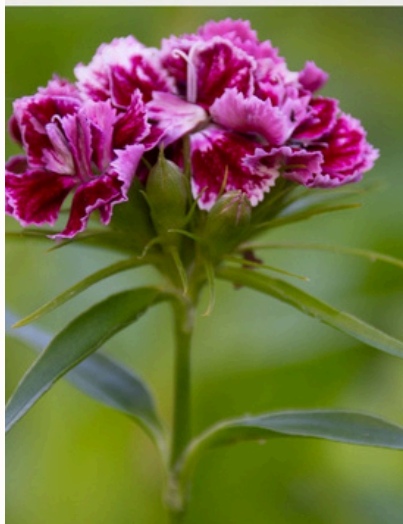
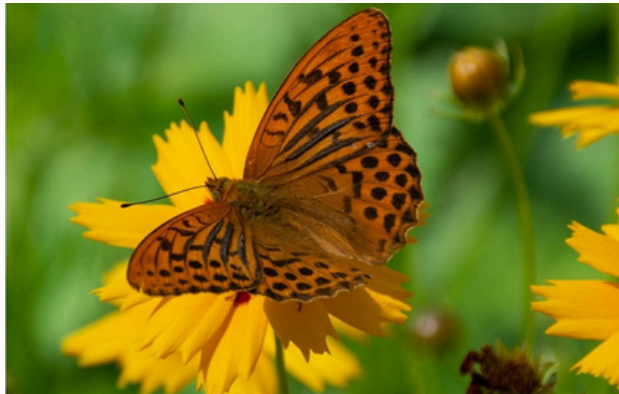


Pihaperhosen vinkit

Näin luot monimuotoisen puutarhan



Hei!

Tiesitkö, että raita on elämänpuu? Ja että kasteliero on hydraulikan mestari? Entä tiesitkö, mitä tapahtuu puulle, kun se kuolee?

Tiedät, kun luet Pihaperhosen vinkit monimuotoisen puutarhan luomiseen. Saat myös listan kukista, joita kimalaiset ja perhoset käyttävät ravintonaan.

Lisää tietoa kimalaisista, kukista ja perhosista löydät Pihaperhosen kotisivuilta www.pihaperhonen.fi.

Anna palautetta vinkeistä!

erja.hinkkanen@pihaperhonen.fi



Perhos-ja kimalaiskukkia koko kesäksi

Listassa on noin kolmekymmentä kimalaisille ja perhosille tärkeää monivuotista kukkaa.

Listassa ei ole kaikkia pölyttäjävällisiä kukkia, mutta kaikki listassa mainitut ovat pölyttäjävällisiä. Yhteistä kukille on se, että ne tuottavat mettä ja siitepölyä siten, että ne ovat pölyttäjien helposti saavutettavissa. Tästä syystä listasta puuttuvat pionit ja daaliat, niin ihania kukkia kuin ne ovatkin. Pionit ja daaliat ovat usein kerrannaisia, niissä on toisin sanoen terälehtiä niin tiheästi, että mesi ei ole saatavissa.

Kukinta-ajat ovat noin-aikoja, sillä ne voivat vaihdella suu-restikin säiden vuoksi. Pitkä hellejakso lyhentää kukintaa, viileä vastaavasti pidentää. Liki kaikki perhos- ja kimalaiskasvit ovat aurinkoisen tai paahteisen paikan kasveja.

Istuta kukkia ryhmiä, tällöin kimalaiset ja perhoset löytävät ne paremmin. Lähekkäin sijaitsevat kukat mahdollistavat sen, että kimalainen voi kävellä kukasta kukkaan. Se säästää energiaa.

Kimalaiselle kukat ovat elintärkeitä, sillä se saa kaiken ravintonsa kukkien medestä ja siitepölystä. Sen on löydettävä joka päivä tuhansia ravinnoksi kelpavia kukkia.



Talvehtinut kontukimalainen pajussa.

Raita - elämänpuu tuhansille

Huhtikuu on kuukausista julmin, kirjoitti runoilija T. S. Eliot. Sitä se voi todella olla talvihorroksesta heräävälle kimalaiskuningattarelle. Lämpimän päivän jälkeen koittaa usein hyytävän kylmä yö.

Kuningatar on kimalaisyhdyskunnan ainoa jäsen, joka talvehtii. Se herää horroksesta, kun nolla-asteen ylittymisestä on kulunut vähintään kolme viikkoa ja vuorokauden keskilämpötila on minimissään +4 astetta. Etelä-Suomessa näin voi tapahtua jo maaliskuuhun vaihteessa, tunturi-Lapissa ehkä vasta juhannuksena.

Kimalaisen talvihorros kestää 8–9 kuukautta. Kun se päättyy, ovat kimalaisen energiavarannot lopussa. Ensimmäiseksi kimalainen tankkaa energiapitoista mettä ja sen jälkeen proteiinia sisältävää siitepölyä. Valinnanvaraa ei ole paljoa, käytännössä varhain keväällä kukkivia kasveja ei ole muita kuin raita ja pajupensaat.

Raita on elämänpuu. Suuressa raidassa voi olla tuhansia kukkia ja puoli miljoonaa mesirauhasta. Kimalaisten lisäksi raidan kukissa käyvät monet aikuisena talvehtivat perhoset kuten nokkos-, neito-, sitruuna- ja liuskaperhoset. Myös kovakuoriaiset, mehiläiset ja kukkakärpäset porraavat raitojen kukissa. Hyönteisiä on niin paljon, että lämpimänäkevätpäivänä puu tuntuu surisevan ja pörisevän. Aivan kuin se hyräilisi.

Toukokuussa kukkivia



Krookus kukkii ensimmäisenä.

Krookukset (*Crocus*)

Monivuotisia sipulikukkia. Istutetaan syksyllä. Eri lajeja ja värejä, kasvitieteelliset krookukset aikaisimpia, ne voivat kukkia jo huhtikuussa.

Idänsinililjat (*Scilla*)

Monivuotisia sipulikukkia. Siniset kukat, korkeus 10 cm, voivat kukkia jo huhtikuussa.

Helmililjat (*Muscari*)

Monivuotisia sipulikukkia. Siniset tai valkoiset kukat, korkeus 10 cm,.

Tarharistikki (*Aubrieta x cultorum*) Monivuotinen, aina-vihanta. Liila kukka, korkeus 5-15 cm,

Talvisaippo (*Iberis sempervirens*) Valkoinen kukka, 15-30 cm, monivuotinen, ainavihanta. Voi tarvita keväällä suojaamista.

Kiurunkannukset (*Corydalis*)

Eri lajeja, monivuotisia, myrkyllisiä, kimalaiskukkia, pysty-kiurunkannus on pikku-apollon ravintokasvi.

Valkotäpläimikkä

(*Pulmonaria saccharata*)

Monivuotinen maanpeitekasvi, korkeus 25-30 cm, lehdet laikukkaat, kukka ensin vaaleanpunainen, sitten sininen.



Mitä tässä mielestäsi kasvaa? Rikkaruohoja vai ravintokasveja?

Toisen rikka on toisen ruoka

Kasveja, jotka kasvavat vastoin viljelijän tahtoa viljellyllä maalla. Näin määrittelee Nykysuomen sanakirja rikkaruohon, ja osuu asian ytimeen. 'Rikka' on saman kirjan määritelmän mukaan epäsiistiksi tekevä tai muuten asiaankuulumaton pieni kiinteä esine, roska tai karike.

Voikukka on rikkaruoho, koska emme halua sen kasvavan nurmikolla. Mutta entä jos katsottaisiin voikukkaa perhosten näkökulmasta? Vaikkapa sitruuna-, nokkos- tai neitoperhosen näkökulmasta? Tai mansikkakirjosiiven? Karttaperhosen? Kaikki ovat aikuisena talvehtivia perhosia, joille voikukka on tärkeä mesikasvi.

Voikukan merkitystä korostaa se, että se kukkii hyvin varhain keväällä, jo toukokuussa, lämpimillä ja aurinkoisilla paikoilla jopa huhtikuussa. Siihen aikaan luonnossa on hyvin vähän kukkivia kasveja.

Voikukka on tärkeä ravintokasvi myös kimalaisille ja mehiläisille. Ja sopii meidän ihmistenkin sitä syödä. Voikukka kelpaa kokonaisuudessaan ravinnoksi: lehdet salaattiin, kukkanuput simaan ja juurista voi valmistaa kahvinkorviketta tai keittoa.

Tiesitkö, että Suomessa kasvaa noin 500 eri voikukkalajia? Ruuaksi soveltuvat parhaiten eheälaitaiset voikukanlehdet. Ne ovat miedompia kuin sahalaitaiset.

Herttavuorenkilpi (*Bergenia cordifolia*) Monivuotinen, ainavihanta, kukat vaaleanpunaiset 20-40 cm. Kukinta jatkuu kesäkuulle.

Kevätvuohenjuuri (*Doronicum orientale*)

Monivuotinen, 30-50 cm, kukka keltainen, kukinta jatkuu kesäkuun puolelle.

Kesäkuussa kukkivia



Ruohosipulin kukka houkuttelee perhosia ja kimalaisia.

Rönsyakankaali (*Ajuga reptans*) Maanpeitekasvi, 10 cm, monivuotinen, sininen kukka, leviää helposti liikaa, kaikki eivät siksi pidä siitä.

Ruohosipuli (*Allium schoenoprasum*) Monivuotinen, kukka lila, 20 cm, tuttu maustekasvi.

Ukkolaukka (*Allium hollandicum*) Monivuotinen sipulikasvi, leviää siemenistä, kukka iso, liila pallo, korkeus noin 80 cm.

Mirrinminttu (*Nepeta x faassenii*) Monivuotinen, kukkien väri lila, 40 cm, tuoksuu, myös kissojen mieleen!

Harjaneilikka (*Dianthus barbatus*) Perinneperenna, kaksivuotinen, käytännössä monivuotinen, 40-60 cm, punainen, valkoinen, vaaleanpunainen.



Lieroja on useita lajeja. Kuvassa kasteliero, joka on lieroista suurin

Liero, hydraulikan mestari

Eräänä aamuna taimistolle mennessäni huomioni kiinnittyi maassa olevaan punaiseen roskaan. Kumarruin sitä poistamaan ja tajusin samassa tehneeni hirveän virheen: roskaksi luulemani olikin kaksi toisissaan kiinni olevaa kastelieroja. Lierot irtaantuivat toisistaan ja toinen katosi hämmästyttävän vikkelaasti maan uumeniin. Olin keskeyttänyt kastelierojen parittelun. Toivottavasti ne ehtivät vaihtaa siittiöitä keskenään!

Kastelierot ovat kaksineuvoisia, samassa yksilössä on sekä naaras- että koiraspuoliset sukurauhaset. Kaksi lieroa voi siis hedelmöittää toinen toisensa.

Lierojen sukupuolielämää voi kuvailla merkilliseksi, mutta ihmeellisiä eläimiä ne ovat muutenkin. Kasteliero kykenee nimittäin kaivautumaan kivikovaan maahan. Miten se on mahdollista?

"Se käyttää hyväkseen hydraulikkaa, siis nesteen paineeseen perustuvaa voimaa. Kun eläin supistaa ja rentouttaa lihaksiaan, se kykenee kohdistamaan suuria voimia kovaan maahan, joka antaa lopulta periksi." (Lähde: Huhta, Veikko ja Hallanaro Eeva-Liisa: Elämää maan kätköissä, Gaudeamus 2019).

Lierojen kaivamat käytävät kuohkeuttavat maata. Ne syövät kuollutta kasviainesta ja niiden ulosteet lannoittavat maata. Lierot ovatkin puutarhurin parhaat apulaiset.

Suomessa elää ainakin kolmesta eri lierolajia. Osa niistä elää peltojen ja puutarhojen maaperässä, osa metsämaassa ja osa tunkioissa.

Keltamaksaruoho (*Sedum acre*)

Monivuotinen luonnonkasvi kuivien paikkojen kasvi, 5-10 cm, kukka keltainen.

Puna-ailakki (*Silene dioica*)

Monivuotinen luonnonkasvi, pinkki kukka, 20-60 cm. Rehevien niittyjen kasvi.

Mäkitervakko (*Lychnis vulgaris*)

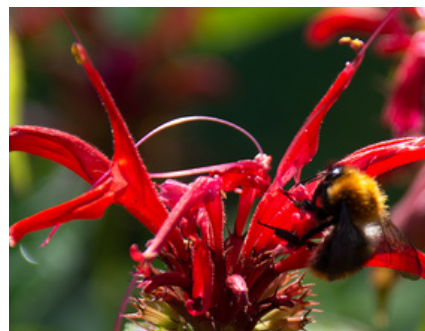
Luonnonperenna, tunnetaan myös nimellä tervakukka, monivuotinen, pinkki kukka 20-40 cm, kuivien paikkojen kasvi. Sekoitetaan usein puna-ailakkiin.

Kyläneidonkieli (*Echium vulgare*)

Kaksivuotinen, 30-90 cm, kukka voi aluksi olla punainen ja muuttua sitten siniseksi, kukka erityisesti kimalaisten mieleen, kukkii pitkäänkesäkuusta elokuuhun.

Verikurjenpolvi (*Geranium sanguineum*)

Monivuotinen, kukkii pitkään kesäkuusta alkaen, kukka vaaleanpunainen, korkeus 25 cm.

Heinäkuussa kukkivia

Punavärimintun lystikäs kukka.

Isomaksaruoho (*Sedum telephium*)

Etelä-Suomessa yleinen luonnonkasvi, 30-50 cm, kukka valkoinen, uhanalaisen kalliosinisiiven toukan ravintokasvi.

Myskimalva (*Malva moschata*)

Perinneperenna, 80-100 cm, kukka valkoinen tai vaaleanpunainen.



Nokkosperhosen toukkia nokkosella.

Nokkonen on ykkönen

Väitän, että nokkonen on tärkein perhoskasvi. Perustelen väitettäni sillä, että niin monen perhosen toukka käyttää ravinnokseen nokkosta.

Nokkosella elää nokkosperhosen toukan lisäksi neito-, liuska- ja kartta-perhosen toukat sekä amiraalin toukat. Kaikki edellämainitut ovat näyttäviä päiväperhosia.

Myös monien yöperhosten toukat tarvitsevat nokkosta. Tiesitkö muuten, että yli 95 prosenttia Suomessa tavattavista perhosista on yöaktiivisia?

Kotipihan koivukin on tärkeä perhosille. Suruvaipan toukat syövät koivun lehtiä, samoin koivutyttöperhosen ja monien nirkkojen toukat.

Haapa on komean siniritariyökkösen ja upean haapaperhosen toukkien ravintokasvi. Haavan rungolla elää lisäksi monia jäkäliä ja leviä. Haapa on luonnon monimuotoisuuden kannalta avainlaji.

Perhosten ravintokäyttäytyminen on nerokas. Aikuisilla perhosilla (eli imagoilla) ja perhostoukilla on nimittäin erilaiset ruokavaliot. Useimmat aikuiset perhoset käyttävät vain nestemäistä ravintoa, kuten kukkien mettä, mutta perhostoukat nakertavat kasveja. Osa perhosista on erikoistunut vain yhteen kasviin. Tällainen on esimerkiksi uhanalainen, rauhoitettu isoapollo. Sen toukka syö vain isomaksaruohon lehtiä. Sama kasvi on toisen uhanalaisen perhosen, kalliosinisiiven toukan ravintokasvi.

Kotipihan koivukin on tärkeä perhosille. Suruvaipan toukat syövät koivun lehtiä, samoin koivutyttöperhosen ja monien nirkkojen toukat.

Haapa komean siniritariyökkösen ja upean haapaperhosen toukkien ravintokasvi. Haavan rungolla elää lisäksi monia jäkäliä ja leviä. Haapa on luonnon monimuotoisuuden kannalta avainlaji.



Sitruunaperhonen iisopilla.

Lisoppi (*Hyssopus officinalis*)

Monivuotinen, 25-60 cm, kukka sininen tai vaaleanpunainen, kuivien paikkojen kasvi, voi käyttää mausteena.

Mäkimeirami (*Origanum vulgare*)

Monivuotinen, helposti leviävä, 25-80 cm, kukka vaaleanpunainen, kimalaisten suosikki, mesi on hyvin sokeri-pitoista.

Rantakukka (*Lythrum salicaria*)

Luonnonperenna, viihtyy kosteassa, 40-60 cm, kukka pinkki, mesi makeaa. Erityisesti sitruunaperhosten suosiossa.

Isokaunosilmä (*Heliopsis grandiflora* 'Heliot')

Kaksivuotinen, 40-60 cm, kukka keltainen, päiväperhosten suosiossa, kukkii pitkään.

Punaväriminttu (*Monarda didyma*)

Monivuotinen, tuoksuva, 40-60 cm, kukka punainen, kylväytyy.

Rohtosuopayrtti (*Saponaria officinalis*)

Monivuotinen perinneperenna, 30-90 cm, tuoksuu illalla, houkuttelee yöperhosia.

Valkomaksaruoho (*Sedum album*)

Paahteisessa paikassa viihtyvä, monivuotinen, helposti leviävä, valkoiset kukat, uhanalaisen apolloperhosen ja kalliosinisiiven toukan ravintokasvi, korkeus 5-15 cm.



Tuore ruohosilppu tuo potkua kompostin toimintaan.

Kompostoi kaikki eloperäinen

Kaikki eloperäinen maatuu ennemmin tai myöhemmin mullaksi vaikka ihminen ei laittaisi rikkaa ristiin. Pienellä vaivannäöllä maatumisen nopeutuu huomattavasti, ja tuloksena on ravinteikasta multaa.

Puutarhajätteiden kompostointia pelätään syyttä suotta. Puiden lehdistä, rikkaruohoista, naateista, kasvinosista, ruohosilpusta ja risuista rakentuva komposti ei houkuttele rottia. Avoimeen, puutarhajätteille tarkoitettuun kompostiin ei saa laittaa mitään rotille mahdollisesti kelpaavaa ruokaa, esimerkiksi omenoita. Ruuantähteet on kompoistettava suljetussa, lämpöeristetyssä kompostorissa. Kompostialue pysyy siistinä kun kompostointia varten rakennetaan tai hankitaan kehikko. Varmuuden vuoksi puutarhajätteille tarkoitetun kompostin pohjalle voi levittää tiheäsilmäisen jysijäverkon. Se estää myyriä kaivautumasta kompostiin.

Elokuussa kukkivia



Anisiiso maistuu perhosillekin.

Anisiiso (*Agastache foeniculum*) Anikselta maistuvat kukat ja lehdet ovat syötäviä. Liila, tähkämäinen kukka, korkeus 60–120 cm. Saattaa olla lyhytikäinen.

Auringontähti (*Telekia speciosa*) Kookas, isot herttamaiset lehdet, korkeus 100–150 cm, kukka keltainen, viihtyy savisessakin maassa. Leviää helposti liikaakin.

Kangasajuruoho (*Thymus serpyllum*) Matala maanpeitekasvi, 10–15 cm, kukka vaaleanpunainen, kukkii heinäkuusta alkaen, tuoksuu voimakkaasti timjamille.

Kaunopunahattu (*Echinacea purpurea*)

Takuuvarma perhos- ja kimalaiskasvi, 50–80 cm, useita lajeja ja lajikkeita, kukka valkoinen tai lila, voi olla lyhytikäinen.

Ruusuruoho (*Knautia arvensis*) Luonnonkasvi, kukka vaalea liila, 50–80 cm, aurinkoisen paikan kasvi, kukkii pitkään.

Etelänruusuruoho (*Knautia macedonica*) kukka punainen, muuten samankaltainen ruusuruohon kanssa.



Sinitiainen ruokkii pesäpöntössä olevia poikasiaan.

Ainakin kolme pönttöä linnuille

Puutarha ilman pikkulintuja on kuin talvi ilman lunta. Ripustamalla puihin linnunpönttöjä voit saada puutarhan asukkaiksi ainakin talitaisen, sinitaisen ja kirjosiepon, mahdollisesti myös pikkuvarpusen. Pikkuvarpusen pesii mielellään vaakapesässä. Sellaisen saat tavallisesta pöntöstä kiinnittämällä pöntön poikittain, vinkkaa lohjalainen lintuharrastaja, puutarhuri Esa Aaltonen.

Linnunpönttöjä kannattaa hankkia useampi. Kolme on minimi, sanoo Aaltonen, viisikään ei ole liikaa tuhannen neliön tontille.

"Pönttöjä ei tarvitse ripustaa kahdeksan metrin korkeuteen. Puolitoista metriä riittää ihan hyvin", Aaltonen sanoo.

Matalalla olevien pönttöjen huoltaminen on helppoa, ja lintujen puuhien seuraaminenkin on helpompaa.

Pesäpöntön lentoaukon ilmansuunnalla ei ole merkitystä, mutta keskelle autiota pihaa ja paahteeseen pönttöä ei ole viisasta sijoittaa. Pihapönttöjen ripustamisella ei poisteta sitä ongelmaa, että linnusto voi huonosti. Marraskuussa julkaistun tutkimuksen mukaan EU:n alueelta on vuoden 1980 jälkeen hävinnyt 600 miljoonaa pesivää lintua. Eniten on kärsinyt varpusen, jonka kannasta on kadonnut puolet.

Lintujen määrän vähentyminen johtuu pääasiassa niiden elinympäristöjen katoamisesta. Myös hyönteiskadolla ja kasvinsuojeluaineiden käytöllä epäillään olevan vaikutusta.

Syyskuussa tai myöhemmin kukkivia



Keltasauramo kukkii kauan.

Keltasauramo (*Anthemis tinctoria*)

Kaksivuotinen, kylväytyy helposti, 40–60 cm, kukkii todella piiiitkään, kesäkuusta jopa marraskuuhun, kukka keltainen. Värjäyskasvi.

Noropunatähkä (*Liatris spicata*)

Kukinto lilanvärinen tähkä, kukkii pitkään elokuusta alkaen, korkeus 50–100 cm, koristeellinen talventörröttäjä.

Purtojuuri (*Succisa pratensis*)

Luonnonperenna, joka viihtyy savimaallakin, 30–50 cm, kukka pyöreä pallo, väri vaalean violetinsininen.

Sinipallo-ohdake (*Echinops bannaticus*)

Kukkii heinäkuusta alkaen, kukka sininen pallo, korkeus 80–100 cm, hyvä leikkokukka, kylväytyy helposti.

Kivikkotörmäkukka

(*Scabiosa columbaria*)

Kukkii elokuusta alkaen pakasiin saakka, vaalean-sininen kukka, korkeus 50–80 cm.

Täpläpunalatva (*Eupatorium maculatum*) Voi kasvaa jopa kaksimetriseksi, kukinnon läpimitta voi olla 25–40 cm, punainen.



Lahoava kanto tarjoaa ravintoa lukemattomille hyönteisille..

Kuolleen puun uusi elämä

Kun puu kuolee, on kaarnakuoriaisten, jäärien, kovakuoriaisten, loispistiäisten ja lahottajasienien pöytä katettu.

Ensimmäiseksi saapuvat aterioimaan kaarnakuoriaiset ja niiden seuralaiset, sinistäjäsenet. Kaarnakuoriaisten toukat syövät puun nilaa, eli sitä puun ja kuoren välissä olevaa kerrosta, joka kuljettaa ravinteita latvasta juureen. (Nila on kelvannut ravinnoksi ihmisillekin. Männyn nilasta valmistettiin suurina nälkävuosina pettuleipää.)

Kun nilasta on enää rippeet jäljellä, alkavat lahottajasienten ja niitä syövien selkärangattomien juhlat. Nämä niin sanotut toissijaiset nilansyöjät ovat litteitä. Puussa on nimittäin vielä kuorikerros, ja puun ja kuoren välissä on ahdasta.

Lopulta nila on syöty, ja kuori irtoaa. Silloin paikalle lennähtää isokokoisia kovakuoriaisia, kuten kukkajääriä ja liekohärkiä. Niiden toukat syövät lahoa puuta ja lahottajasienten rihmastoa.

Vihdoin viimein puusta on jäljellä vain helposti hajoavaa massaa, jota lahottajasienet käyttävät ravintonaan.

Tähän kaikkeen kuluu useita vuosia. Prosessi on hidas, mutta kiehtova. Ylläolevassa on koivun kanto pihassamme. Sen maatuminen kesti noin parikymmentä vuotta. Viimeisinä vuosina se muistutti sadunomaista kaupunkia lukemattomine asukkaineen. Enää kannosta ei ole mitään näkyvissä.

Kesäkukkia



Krasseissa pörrää kimalaisia.

Koristekrassit (*Tropaeolum*)

Useita lajeja, osa lajeista köynnöstäviä, osa pensasmaisia, kaikki kimalaisten suosiossa, kypsiä siemeniä voi käyttää kapriksien tavoin. Hallanarka.

Kurkkuyrtti (*Borago officinalis*)

Kimalaisten suosikki, tuottaa erityisen makeaa mettä. Kylvä kerran, kylväytyy jatkossa itse, kirkkaansininen kukka on kaunis koriste. Korkeus n. 80 cm.

Kääpiösamettikukka (*Tagetes tenuifolia*), tuoksuvia,

nimestään huolimatta jopa 50-senttiseksi kasvava, syötävät kauniit pienet kukat, kukkii pakkasiin saakka.

Tähkälaventeli (*Lavandula angustifolia*) Tuoksuva, 40 cm, kukat vaaleansiniset, talvehtii useimmiten.

Sinitähtönen (*Ageratum houstonianum*) Siniset kukat, korkeus 25–40 cm, aurin-koisen paikan kasvi, sopii leikkokukaksi. Hallanarka.

Valkotupakka (*Nicotiana glauca*)

Yöperhosten suosikki, korkeus 80 cm, valkoinen kukka, voi houkutella paikalle suuren yöperhosen, "konkarin" eli kiertokiitäjän, jonka imukärsän pituus saattaa olla 13 cm.



Mansikkakangas peitti maata kaksi vuotta. Kaikki rikat kuolivat.

Hävitä rikkaruohot mekaanisesti

Hävitä rikkaruohot eli siis kasvit, joita et halua, kitkemällä. Unohda kasvinsuojeluaineet, suola ja etikka. Suola ja etikka eivät ole harmitomia maaperän eliöstölle! Kokemuksesta tiedän, että ahkeralla kitkemisellä pääsee eroon hankalistakin rikkaruohoista, kuten juola-vehnästä, mutta jos kitkettävä alue on laaja, on keksittävä muita konsteja, esimerkiksi pressukesannointia.

Pressukesannoinnissa maan peitetään valoa läpäisemättömällä materiaalilla ainakin kahdeksi kasvukaudeksi, mahdollisesti kauemminkin. Teho perustuu siihen, että valon puutteessa kasvit näantyvät.

Menetelmässä on risksinsä. Jos kesannoittavan alueen välittömässä läheisyydessä kasvaa peltokortetta, pääsee se leviämään. Peltokortetta on liki mahdoton hävittää, sillä sen juuret voivat kasvaa metrin syvyydessä.

Millä sitten maa pitäisi peittää? Pressu ei ole hyvä, sillä se ei päästä vettä läpi. Mansikkakangas on varteenotettava vaihtoehto. Jos käytät mansikkakangasta, huolehdi siitä, että rispaantuvat reunat eivät jää näkyviin. Linnut nimittäin voivat takertua niihin.

Kesannointi ei vapauta kitkemisestä, antaa korkeintaan erävoiton. Kitkeminen on siis välttämätöntä. Se on myös hyväksi ihmiselle, sillä kitkeminen mahdollistaa läheisen kontaktin maaperän hyödyllisten bakteerien kanssa. Maaperästä löydetyn *Mycobacterium vaccae* -nimisen bakteerin on todettu lisäävän elimistön serotoniinin tuotantoa. Serotoniini vaikuttaa mielialaan. Sen puute altistaa alakulolle ja masennukselle.

Kitke, tulet onnelliseksi!

Puita monimuotoiseen puutarhaan

Raita ja pajut (*Salix*)

Raita on tärkeä ravinnonlähde yli 400 kasvinsyöjälajille. Näistä lajeista 130 on erikoistunut nimenomaan raitaan.

Koivu (*Pendula*)

Koivulla on melkein yhtä paljon seuralaislajeja kuin raidalla, yli 400. Koivuun erikoistuneita lajeja on noin 130. Sen lisäksi, että koivu on tärkeä monille hyönteisille, on se merkittävä ravinnonlähde useille linnuille, kuten teerelle, urpiaiselle ja vihervarpuselle.

Tammi (*Quercus robur*)

Tammen seuralaislajeja on noin 300, joista noin 110 erikoistunut tammiin. Erikoistuneista lajeista 20 on suurperhosia, ja pikkuperhosia yli 70.

Haapa (*Populus tremula*)

Haavalla elää noin 250 lajia, 80 niistä on erikoistunut haapoihin. Upean haaperhosen toukka elää haavan lehdillä, samoin Euroopan suurimman yökkösen, siniritariyökkösen toukat.

Lepät (*Alnus*) Lepät

lannoittavat maata, sillä ne pudottavat lehtensä vihreinä. Leppien juurinystyräbakteerit kykenevät sitomaan typpeä ilmasta.

Lepillä eläviä lajeja on liki 250, erikoistuneita yli 50.

Lähde: Keto-Tokoi, Petri,

Siitonen Juha: Puiden asukkaat,

Gaudeamus 2021



Tammi on pihapuista mahtavimpia.

Varjele suuria puita

Harkitse ainakin seitsemän kertaa ennen kuin kaadat tai kaadatat suuren puun. Puut sitovat hiiltä, tarjoavat pesäpaikkoja ja ravintoa linnuille, hyönteisille ja nisäkkäillekin. Lisäksi ne luovat varjoa, mikä on noussut arvoon arvaamattomaan tukalan kuumina hellekesinä.

Usein ihmiset perustelevat puun kaatamista sillä, että puu roskaa. Perustelu on käsittämätön. Puut eivät roskaa, ihmiset roskaavat. Puut kyllä pudottava lehtiä ja kukkavanoja ja kuivia oksia ne saattavat pudottaa, mutta ne eivät ole roskia. Ne ovat eloperäistä, maatuva aine. Ajattele, että ne ovat puiden lahjoja meille!

Arkisessa elämässä en useinkaan muista (kukapa muistaisi), että kaikki ihmiset ja eläimet ovat riippuvaisia puiden ja kaikkien kasvien tuottamasta hapestasta. Mutta jokaisena hellepäivänä ymmärrän olla kiitollinen taimiston vieressä kasvavista suurista haavoista. Niiden varjossa on siedettävää silloinkin, kun mittari näyttää yli kolmenkymmenen asteen lämpötiloja. Ja sellaisia on päiviä on yhä enemmän, kesällä 2024 hellepäiviä oli Suomessa 71.

Ilmaston lämpeneminen etenee pelottavan nopeasti.

Tervetuloa Pihaperhosen taimistolle!



Kuva: Heli Kurimo

Pihaperhosen taimistolla Lohjan Sammatissa (Lammintie 15) on myynnissä kaikkia muita listassa mainittuja kukkia paitsi sipulikukkia.



Taimisto sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien päässä, noin kolme kilometriä Helsinki-Turku -moottoritietä.

Taimisto on avoinna touku-kuusta syyskuuhun sopimuksen mukaan. Aukioloajat kannattaa tarkistaa kotisivuilta www.pihaperhonen.fi tai Facebookista tai Instasta. Sivuilta löydät myös lisää tietoa kukista, kimalaisista ja perhosista.

Erja Hinkkanen,
puutarhuri, toimittaja



Pihaperhosen taimisto on keskittynyt pölyttäjäystävällisten, moni-vuotisten kukkien kasvattamiseen. Suurin osa lajeista on perhosille tärkeitä, osa kimalaisille. Perhoset eivät esimerkiksi välitä kello-kukista, mutta kimalaisille ne kelpaavat.

Keskittyminen pölyttäjäystävällisiin lajeihin tarkoittaa sitä, että valikoimasta puuttuu monia näyttäviä kukkia. Myynnissä ei esimerkiksi ole pitkälle jalostettuja pioneja.

Kasvatan taimet siemenistä ja pistokkaista lähtien. Haluan näin varmistaa, ettei taimistolle kulkeudu ei-toivottuja lajeja. Mahdollisuuksien mukaan käytän lisäysaineistona kotimaisia siemeniä.

Olosuhteet Pihaperhosen taimistolla ovat ankarat. Helteisinä päivinä lämpömittari näyttää usein +50 astetta auringossa (asteikko loppui siihen). Taimet talvehtivat taivasalla, mikä tarkoittaa sitä, että ne altistuvat pakkaselle, tuulelle, lumi-, räntä- ja vesisateelle. Järkeilen, että jos ne kestävät Pihaperhosen taimistolla, kestävät ne asiakkaan kukkapenkissäkin!

Mitä hyödyttää istuttaa kukkia, kun tuntuu että kaiken loppu on käsillä? Ikivanha ohje omenapuun istuttamisesta on ajankohtaisempi kuin koskaan. "Jos tietäisin, että maailmanloppu tulee huomenna, istuttaisin tänään omenapuun."

Jos et voi istuttaa omenapuuta, istuta kukka.